

РЕЦЕНЗИЯ

относно дисертационен труд на тема: „Футболното хулиганство – наказателноправни, криминологически и процесуални аспекти“, разработен от Петер Гелнер, докторант на самостоятелна подготовка по докторска програма „Наказателно право“ към катедра „Правни науки“ в Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, с оглед преценка годността на труда за защита пред научно жури

Петер Гелнер е разработил представения за рецензиране проект за дисертационен трудът в обем от 190 страници, от които: 175 страници – основен текст и убедителен обем (12 страници) използвана литература, включваща заглавия на немски и български език. Трябва да се отбележи и внушителният брой от 553 позовавания под линия. Изложението е структурирано в седем части.

Темата на дисертацията е актуална, очевидно не само у нас. Наред с подробното описание в исторически план на конкретни случаи на насилие на стадиона, е направен опит за анализ на причините за футболната агресия. Отграничени са понятията хулиган и ултрас и са отчетени различните нива на заплахата за сигурността, които те представляват. Изведено е влиянието на медиите и целенасочеността на начина, по който се представят репортажите от спортните мероприятия като криминогенен фактор. Интересно и достъпно са поднесени факторите за агресията, които стоят в личността на хулигана и нейното социално проявление – комплекси, неудовлетвореност, чувство за комфорт в тълпата, желание да потуши мъката от загубата или да получи удовлетворение поне от саморазправата над победилите в спортното мероприятие.

В следващата част са разгледани съставите на престъпления, относими към спортното хулиганство. Разгледани са убийство, телесна повреда, обида. Много интересни са разсъжденията във връзка с публичното подбуждане (подклаждане), подбуждането към национална или расова вражда, както и по повод необходимостта от преценка на социалната адекватност на поведението на феновете, с оглед отнасянето на една или друга проява към сферата на престъпното или обратното. Престъпленията нарушаване неприкосновеността на жилище и нарушаване на обществения ред, както и тези против собствеността са анализирани през призмата на темата на дисертацията. Така при кражбата, акцентът пада върху „кражбата на знамена“ и свързаните с нея особености в субективната страна, които в крайна сметка потвърждават наличието на присвоително намерение, повреждането на чужди вещи във вариантите от късане на плакати до опустошаване на стадиона. Внимание е отделено и на деянията, извършени под влияние на наркотично вещество или алкохолно опиянение, както и използване по измамлив начин на услуги без заплащане.

На следващо място е разгледана възможната проекция на футболното хулиганство върху трудовоправните отношения на отделното лице. Този важен аспект на възможните последици на анализирания феномен е изследван във вариантите прекратяването да стане с и без предизвестие, както и важният въпрос дали причината за прекратяването може да бъде футболното хулиганство само по себе си. Стига се до извода, че такива прояви могат да станат причина за уволнение само ако е директно свързано с основно или допълнителни трудови задължения на работника, както и че редовното участие на дяснорадикални хулигани в зрителски изстъпления, може евентуално да означава липсваща пригодност за по-нататъшното упражняване на професията им. Ако е

държавен служител, лицето трябва, дори извън службата си, да се откаже от поведение, което злепоставя и унижава репутацията му чрез агресивни хулигански изстъпления и обиди, защото такъв служител дава повод за съмнение в собствената му лоялност и лична пригодност да заема съответната длъжност. При определени обстоятелства, подобно поведение може дори да оправдае уволнение или да бъде основание за предупреждение за едностранно прекратяване на трудовия договор.

Вече в процесуален контекст е разгледано бързото производство и предвидените в него отклонения от класически процесуални институти – замяна на писмения обвинителен акт с устен, отпадане на разпоредителното заседание, съкращаване на срокове, отпадане на призоваването, опростяване на събирането и преценката на доказателствата. Всичко това е насочено към ускоряване на процеса. Напълно се солидаризирам с извода, че колкото и ограничено, все пак, да е използването на това производство, разширяването на обсега му на приложение не би трябвало да става за сметката на държавноправните гаранции срещу водещия интерес за ефективно наказателно производство. В тази част подробно са разгледани последователността и съдържанието на отделните правомощия на органите в бързото производство.

Изследването завършва с анализ на относимите към футболното хулиганство разпоредби в Република България - Закона за опазване на общественения ред при провеждането на спортни мероприятия, Указа за борба с дребното хулиганство и Наказателния кодекс. Разгледани са особеностите на описаните в трите нормативни акта деяния, разликата в субектите и в предвидените правни последици. Изведени са и разликите в процесуалния ред за реализиране на отговорността в трите случая.

Представеното изследване е задълбочено. Поднесено е интересно. То, както е заявено в заглавието, има интердисциплинарен характер. Наред

с въпросите от материалното наказателно право, се засягат редица психологически и криминологични въпроси, свързани с факторите, обуславящи поведението в тълпа, както и въпроси на наказателния процес. Авторът смело защитава научни тези и влиза в диспут с противоположни възгледи като ги отхвърля или възприема само със солидна аргументация. Прави положително впечатление изключителната целенасоченост на изследването във всички негови части.

Авторефератът коректно отразява основните постановки, залегнали в дисертационния труд, но има нужда докторантът да поработи допълнително по неговото структуриране.

По темата на дисертацията са направени четири публикации. Това, от гледна точка на законовите изисквания, е напълно достатъчно и удовлетворява необходимостта да се осигури публичност на резултатите от научното изследване. Докторантът дори е направил нещо повече: една от публикациите е монография по темата на дисертацията, преведена на български и публикувана у нас. Този факт, сам по себе си, заслужава висока оценка.

Трудът, разработен от Петер Гелнер, заслужава да бъде високо оценен. Дисертацията удовлетворява изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, съдържа научни и научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос в науката, и доказва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания в областта на наказателното право и способност за разработване на самостоятелни научни изследвания.

Несъмнените качества на представения за рецензиране труд ми позволяват да предложа на научното жури, чийто член съм, да вземе решение за присъждане на Петер Гелнер, докторант на самостоятелна подготовка по професионално направление 3.6. Право, докторска програма

Наказателно право към Катедра „Правни науки“ на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, образователната и научна степен „доктор“ по Наказателно право.

2. 1. 2023 г.

Рецензент:

Варна

/доц. д-р Юлиана Матеева/